

HORIZONT 2020/7

Migrációkutató Intézet

Kovács Blanka: [A koronavírus és Afganisztán](#)

2020.05.21.

Kovács Blanka: A koronavírus és Afganisztán

1. BEVEZETÉS

Az Afganisztáni Iszlám Köztársaságban (továbbiakban Afganisztán) évtizedek óta fegyveres konfliktus folyik, azonban most egy új fenyegetéssel is szembe kell néznie az országnak, még hozzá a COVID-19 járvánnyal. A Kínából indult új koronavírus hatása a Föld valamennyi pontján egyaránt érzékelhető; a világjárvány gyors terjedése számtalan egészségügyi, társadalmi, gazdasági és biztonsági kihívás elé állítja még az olyan stabil gazdasággal és államszervezettel bíró országokat is, mint az Amerikai Egyesült Államok, Olaszország vagy éppen az Egyesült Királyság.

A hosszú ideje háború sújtotta Afganisztán esetében azonban nem beszélhetünk érdemi állami struktúrákról és területi integritásról, gazdasági stabilitásról vagy épp szervezett államapparátusról. Emellett a társadalmi diverzitás is sok konfliktus forrása. A koronavírus-járvány terjedésében fontos szerepet játszik a közegészségügyi rendszer szinte teljes hiánya, miközben az ország szomszédos Iránnal, a térség egyik legfertőzöttebb államával.

A koronavírus terjedésének kezdeti szakaszaiban számos afgán azzal viccelődött, hogy az országuk már így is annyi problémával küzd, hogy egy új vírus nem tudna rontani a helyzeten.¹ Egy másik ilyen humoros megjegyzés volt, hogy a vírus nem tudna bejutni az országba a szomszédos Iránból, hiszen már a határon lelőnék. Hamar kiderült azonban, hogy a helyzet jóval súlyosabb ennél, Abdul Qayum Rahimi, Herát tartomány volt kormányzója azt mondta, hogyha nem kezdenek el mihamarabb cselekedni, eljőhet az a nap, amikor össze sem tudják majd gyűjteni a holttesteket.² Kabulban, az ország fővárosában és számos városban kijárási tilalom, míg a legtöbb tartományban szigorítások vannak

¹ 24.HU 2020.

² FOREIGN POLICY 2020.

ABSZTRAKT

A koronavírus-járvány terjedése újabb nehézség elé állítja a háború sújtotta Afganisztánt. Az ország nincs felkészülve a humanitárius katasztrófa kezelésére; gazdasága elmaradott, a munkanélküliség aránya magas, a határlezárások fenyegetik az ellátásbiztonságot. Afganisztánban a közegészségügy alig létezik, nincs elég szakképzett egészségügyi dolgozó, védőfelszerelés, kórházi ágy, sok helyen még az alapvető higiéniai feltételek sem adóttak. Előrejelzések azt mutatják, hogy akár 100 ezren is meghalhatnak az országban, a járvány tovább fokozhatja az instabilitást és a biztonsági fenyegetéseket. Valószínűsíthető, hogy a határlezárások enyhülésével nagy tömegek hagyják majd el Afganisztánt.

érvényben, sokan mégis elhagyják otthonaikat munka és elérhető javak reményében. A szakértők szerint már túl késő ahhoz, hogy megállítsák a járvány terjedését.³

Jelenleg közel 8 000 fertőzöttet és 178 halálesetet⁴ tartanak számon az országban, azonban ezek sokkal inkább a tesztlések alacsony számát tükrözik, mint a valós adatokat⁵ – az országnak ugyanis nincs sem pénzügyi, sem munkaerő kapacitása több tesztet végezni. A napokban nyolcezer tesztelő készletet vásárolt a kormány, azonban sokkal többre volna szükségük.

Afganisztán számára az egyik legnagyobb veszélyforrást a szomszédos államokból hazatérő vendégmunkások és menekültek jelentik, március óta ugyanis több tízezren⁶ tértek haza Iránból, valamint Pakisztánból. A visszatérések két fő oka a járványügyi intézkedések és tilalmak miatt megszűnő pénzkereseti források, valamint az a gondolat, hogy inkább szülőföldjükön haljanak meg. Az állam képtelen ellenőrizni ezeket a mozgásokat.

1. ábra Afganisztán határszakaszai és a fő migrációs útvonalak⁷

³ BBC 2020b.

⁴ WORLDOMETERS 2020. 2020.05.19-én érvényes adat

⁵ Eddig megközelítőleg 7 000 tesztet végeztek a több mint 35 millió fős lakosságú országban.

⁶ Pontos szám adatok nem ismertek, csak becslések léteznek.

⁷ LOGISTICS CAPACITY ASSESSMENT 2019.

2. A HAZATÉRŐK A JÁRVÁNY TERJESZTŐI

Az iráni-afgán határszakasz legforgalmasabb határátkelőjénél (Islam Qala) nem volt karanténzóna a határ egyik oldalán sem, mindössze a Herát tartományi hatóságok végeztek néhány alapvető egészségügyi vizsgálatot, azonban a hely tele volt emberekkel, amely tovább növelte a járvány terjedésének kockázatát. Külső segítségként a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) kialakított néhány központot a humanitárius segítségnyújtásra; Aziz Ahmad Rahimi, a szervezet Herát tartományi igazgatója azt mondta, hogy amikor valaki a COVID-19 tüneteit mutatja, átviszik a helyi kórházakba.⁸ Az első fertőzötteket ebben a tartományban regisztrálták február végén, akik valamennyien Iránból tértek haza, azonban mára az ország minden tartományában számontartanak koronavírus-betegeket.

Pakisztán kormánya elrendelte határainak teljes lezárását, az afgán kormány kérésére azonban április elején megnyitották az átkelőket azon afgán állampolgárok számára, akik az országban ragadtak. A hatóságok előzőleg kijelentették, hogy naponta mindössze 1 000 embert engednek át határukon, az ott feltorlódnó tömeg láttán azonban felhagytak ezzel, és emberek ezrei jutottak be Afganisztánba mindenféle ellenőrzés és dokumentum felmutatása nélkül. Ez nem csupán a járvány terjedését segítette elő, de olyan szélsőséges iszlamista csoportok tagjai is gondtalanul beszivároghattak az országba, akik biztonsági kockázatot jelentenek.⁹ Számptalan olyan videó terjed az interneten, amely a tömeges határátlépéseket mutatja a Torkham határátkelőnél.¹⁰ Április 9-e óta határozott volt érvényben a két ország között, azonban május 16-án úgy határozott Pakisztán kormánya, hogy megnyitja Torkham és Chaman határátkelőit, hogy a koronavírus hatására visszaesett kereskedelmet fellendítse. A határátkelőket a hét minden napján nyitva tartják, de szombatonként csak a gyalogos forgalom számára lesz átjárható.¹¹

3. AFGANISZTÁN EGÉSZSÉGÜGYI HELYZETE

Afganisztánban a közegészségügy alig létezik, sokaknak az alapvető létszükségleti cikkek is nehezen elérhetőek, az ivóvíz és villanyáram-ellátás helyenként egyáltalán nem, vagy csak naponta pár órára működik. Az országban nagymértékű az alultápláltság, rosszak a higiéniai körülmények, sokan nem jutnak hozzá a legalapvetőbb gyógyszerekhez sem.¹² Az afgán népek kultúrájától idegen a karanténszabályok betartása, tiszta víz hiányában pedig a kézmosás gyakran óriási luxusnak számít.

⁸ BBC 2020b.

⁹ Pakisztán afgán határmenti területein jelen van többek között az Iszlám Állam és a Tálibán is.

¹⁰ Twitter 2020. Forrás: <https://twitter.com/rtaworld/status/1247435333672804354> (Megtekintve: 2020.04.18.)

¹¹ AFGHANISTAN NEWS 2020d.

¹² UNICEF 2020.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) és az afgán közegészségügyi minisztérium becslései alapján 30 millió emberből 16 millió fertőződhet meg szélsőséges esetben. A minisztérium szóvivője nyilatkozatában azt mondta, hogy a legrosszabb esetben 700 000 ember szorul majd kórházi ápolásra, 220 000 ember kerülhet lélegeztetőgépre és ebből 110 000 ember halhat meg.¹³

Afganisztán teljes területén mindössze 10 400 kórházi ágy van és a kórházak egyébként is leterheltek a háború, a különböző megbetegedések és a közúti balesetek miatt. Az ellátás lehetőségét tovább nehezíti, hogy az elmúlt években a háború miatt rengeteg orvos és egészségügyi dolgozó hagyta el az országot, továbbá, hogy csupán a kabuli kórház rendelkezik a fertőző betegségekre szakosodott részleggel.¹⁴ A járvány a legyengült szervezetek számára sokkal veszélyesebb – különösen nagy gond ez Afganisztánban, ahol több millió gyermek alultáplált, a lakosság kb. 35%-a tuberkulózisban szenved, valamint sok a rákos megbetegedés.

Az országban a védőfelszerelések csekély számban állnak rendelkezésre, azok is főleg az egészségügyi dolgozóknak, a rendőrség például kénytelen volt hetekig azt nélkülözve dolgozni.¹⁵ A kabuli rendőrség 18 000 egyszer használatos maszkot, ugyanennyi gumikesztyűt és kézfertőtlenítőt kapott a NATO vezette Eltökélt Támogatás Misszió (Resolute Support Mission; RSM) erőitől, de ez nyilvánvalóan nem elég, hiszen a kabuli rendőrség állománya azonban 16 000 főt számlál.¹⁶ Az Egészségügyi Világszervezet 12 000 lázmérőt, valamint 10 000 védőfelszerelést¹⁷, míg az Egyesült Arab Emírségek 50 000 tesztfelszerelést küldött az országba.¹⁸

Becslések alapján a fertőzés gócpontjának számító Herátban mindössze 12 darab, míg az ország egész területén összesen kb. 300 darab lélegeztetőgép van.¹⁹ Ezek hiányának enyhítésére egy csapat tizenéves robottervező afgán lány autóalkatrészekből épített alacsony költségű lélegeztetőgépet. Ezeket mindössze 300 dollárból lehet előállítani, míg egy professzionális orvosi lélegeztetőgép átlagos ára 30 000 dollár körül mozog.²⁰

Az ország fővárosában, Kabulban a regisztrált fertőzöttek egyharmada egészségügyi dolgozó, ami nehezíti a koronavírus-járvány elleni küzdelmet. Az egészségügyi dolgozók nagy arányú

¹³ BBC 2020b.

¹⁴ KONZULI SZOLGÁLAT 2020.

¹⁵ VOANEWS 2020.

¹⁶ KHAAMA 2020.

¹⁷ AA 2020.

¹⁸ BBC 2020c.

¹⁹ Az afgán kormány még további 300 lélegeztetőgép vásárlását tervezi.

²⁰ AFGHANISTAN NEWS 2020a.

fertőzöttsége miatt sok orvos bezárta rendelőjét országszerte. A 925 regisztrált kabuli fertőzöttből 346 egészségügyi dolgozó. A hírek szerint legalább 13 orvos halt meg koronavírusban Afganisztánban május első hetében.²¹

Egy 2019-es kormányjelentés szerint a több mint 30 millió fős Afganisztánban durván 172 kórház van és 4 orvos jut 10 000 emberre. Az ország súlyos egészségügyi katasztrófával néz szembe.²²

4. AZ AFGÁN GAZDASÁG HELYZETE

Afganisztán gazdasága nincs felkészülve egy ilyen méretű humanitárius katasztrófa kezelésére. Az államszervezet működését és a háborús károkat többnyire nemzetközi segélyekből finanszírozzák, amelyek nem elegendőek egy ilyen helyzet megoldására. Az ország gazdaságát – a rengeteg kihasználatlan ásványi anyag ellenére – főleg a mezőgazdasági és feldolgozóipari termékek adják, az egy főre jutó GDP értéke 520 amerikai dollár.²³ Az emberek nagy része napi munkabérből él, alig vagy egyáltalán nincsenek tartalékai, így a munkahelyek megszűnése a megélhetésük ellehetetlenüléséhez és éhínséghez vezet – a 15 millió munkaképes emberből mintegy 8 milliónak nincs munkája.²⁴

A Nemzetközi Valutaalap hat hónapra felfüggesztette Afganisztán adósságfizetési kötelezettségét, hogy erőforrásait a vírus elleni védekezésre tudja fordítani. A kormány 8 milliárd afgánit²⁵ (afgán pénznem) irányzott elő a járványügyi helyzet kezelésére, amelyből 1,9 milliárd afgánit a sürgős egészségügyi szükségletekre különített el. Az egészségügyi kiadások várhatóan 57%-kal növekednek majd 2020 folyamán.²⁶ A határlezárások következtében megszakadt a kereskedelem és a szállítás, ami azért jelent nagy problémát, mert az ország nem önellátó még az alapvető élelmiszerek tekintetében sem. A szigorítások hatására az emberek pánikvásárlásba kezdtek, amely egyes élelmiszerárak emelkedéséhez vezetett.

Az afgán kormány segélyprogramot indított a rászorulóknak élelemmel és egyéb nélkülözhetetlen eszközökkel való ellátására, azt azonban nem lehet tudni, hogy pontosan hány család részesült ilyen segítségben.²⁷ A Világbank és különböző partnerei (humanitárius, és más nemzetközi szervezetek) a hatóságokkal karöltve szociális segélycsomagot dolgoznak ki a háztartások támogatására és az élelmezésbiztonság elősegítésére, kérdéses azonban, ez mire lesz elegendő.²⁸

²¹ ALJAZEERA 2020.

²² ALJAZEERA 2020.

²³ WORLDBANK 2018.

²⁴ TRADING ECONOMICS 2019

²⁵ Kb. 104 millió dollár.

²⁶ IMF 2020.

²⁷ DW 2020.

²⁸ UO.

A Világbank 100 millió dollárral²⁹, az Amerikai Egyesült Államok 15 millió dollárral³⁰, míg az Európai Unió 117 millió euróval járult hozzá a koronavírus elleni küzdelemhez.³¹

5. A VÁLSÁGOT SÚLYOSBÍTÓ TÉNYEZŐK

A válságot súlyosbítja az afgán társadalom szerkezete, ugyanis több generációs családok élnek együtt sokszor szűkös élettereken osztozva. Ráadásul április 23-án kezdetét vette a Ramadán, amely nehezíti a járványügyi intézkedések betartását és tovább fokozza a fertőzöttséget, ugyanis napnyugta után *ifitárt*, azaz csoportos étkezést tartanak, amelyre a háztartások meghívják rokonaikat és barátait.

Afganisztánban a nők a társadalom periferiáján helyezkednek el. Bár jogaik az elmúlt évtizedekben elméletileg bővültek, továbbra is általános a kényszerházasság, a családon belüli (nemi) erőszak, a „közkerölcs megsértése” miatti börtönbüntetés. A fertőzésről való információáramlást akadályozza, hogy a társadalom 43 százaléka, a nők 30 százaléka írástudatlan.³²

A válságot súlyosbító tényező továbbá, hogy az országban a választásokat követően egy újabb politikai krízis bontakozott ki, kettészakadt a helyi politikai elit. A tavaly szeptemberben megszervezett országos választásokon Asraf Ghani került ki győztesként csekély különbséggel, mindössze 50,4%-kal. Az ellenzék jelöltje, Abdullah Abdullah megtámadta az eredményt és az elmúlt évek visszaélései miatt újra számolták a szavazatokat.³³ A győztes ismét Ghani lett, azonban patthelyzet alakult ki: mindkét politikus beiktatásra került. Amerikai nyomásra a helyzet látszólag megoldódott,³⁴ azonban az elnöki hatalom szétesése veszélyezteti a lakosság kormányba vetett bizalmát – a háború sújtotta országban a járványhelyzet idején pedig különösen fontos, hogy a lakosság és a biztonsági erők dolgozói ne álljanak át a tálibok oldalára, ezzel nagyobb támogatást biztosítva számukra.

Az elnöki hatalom gyengülése a béke lehetőségét is alááshatja; a február 29-én Katar fővárosában, Dohában aláírt Tálibán-USA megállapodás értelmében az Egyesült Államok és NATO szövetségesei kivonják csapataikat az ország területéről, a tálibok pedig biztosítják az ország területén működő terrorista csoportok felszámolását.³⁵ Donald Trump amerikai elnök a megállapodás aláírása után így fogalmazott: „*Ha rossz dolgok történnek, olyan erős csapatokkal*

²⁹ WORLD BANK 2020.

³⁰ TRT 2020.

³¹ REPORTERLY 2020.

³² THE WORLD BANK 2018. A lakosság 15 év feletti részére vonatkozó adatok.

³³ THE GUARDIAN 2020.

³⁴ Ashraf Ghani lett Afganisztán (nemzetközileg is) elismert elnöke, míg Abdullah Abdullah a tálibokkal folytatott béketárgyalás vezetője lett, valamint kormányzókat és minisztereket választhat meghatározott feltételek mellett.

³⁵ BBC 2020a.

*megyünk vissza, amelyet soha senki nem látott.*³⁶ Afganisztán belső békéjének szempontjából azonban elengedhetetlen az afgán kormány és a tálibok megegyezése is, melynek folyamatát azonban megakasztotta a járvány kitörése.

2. ábra Afganisztán területi megosztása ellenőrzés szerint, 2019. június³⁷

A tálibok az USA-val született megállapodás aláírása után jelezték, hogy támadásaikat az afgán hadsereg egységeire fogják koncentrálni³⁸ – a napokban is voltak ilyen közvetlen összecsapások a felek között –, ami megosztja az afgán biztonsági erők figyelmét és nehezíti a koronavírus elleni küzdelmet. A tálibok elutasították az afgán kormány Ramadán idejére vonatkozó tűzszüneti ajánlatát, mondván, hogy ez a lépés nem időzerű a békefolyamatot érintő nézeteltérések miatt. Az ajánlatot Ashraf Ghani miniszterelnök tette meg április 23-án, a szent iszlám hónap, a ramadán kezdetén, tekintettel arra, hogy Afganisztán a koronavírussal is küzd. Suhail

³⁶ UO.

³⁷ ALJAZEERA 2019. Forrás: <https://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2016/08/afghanistan-controls-160823083528213.html> (Megtekintve: 2020.04.20.)

³⁸ A Tálibán Mozgalom legfőbb szándéka Afganisztán területeinek ellenőrzés alá vétele és az iszlám jogrendszer bevezetése.

Shaheen, a Tálibán szóvivője ugyanakkor azt mondta, hogy tovább fognak harcolni a fennálló nézeteltérések és a befagyott fogolycsere miatt.³⁹

A kormány jelenleg nagyjából az ország területének valamivel több, mint a felét tartja biztos ellenőrzése alatt a kormány, a fennmaradó területek tálib uralom alatt állnak, vagy pedig fegyveres konfliktus zajlik rajtuk. A Tálibán legalább 3-4 millió ember életét kormányozza naponta, a koronavírus elleni küzdelemben is szerepet vállalt – például felhívta a lakosság figyelmét a kijárási tilalom és a higiéniai előírások betartására. Az afgán biztonsági erőket 2015 óta több NATO tagállam támogat jelenlétével az Eltökélt Támogatás Misszió keretein belül. A RSM célja a kiképzés és támogatás, amely olyan afgán nemzeti hadsereget és biztonsági erőket képez ki, amelyek képessé válnak külső támogatás nélkül megvédeni az országot.

6. ÖSSZEGZÉS

Afganisztán nincs felkészülve a humanitárius katasztrófa kezelésére, amit a COVID-19 járvány jelent: az évtizedes háborúk miatt az ország normál időszaki működtetése is komoly nehézségeket okoz. Az ország gazdasága elmaradott, a munkanélküliség aránya magas, sokak számára még az alapvető létszükséglet beszerzése is nehézségekbe ütközik. A határlezárások miatt akadózik a kereskedelem, amely nem csupán veszélyezteti az ellátásbiztonságot, de komoly áremelkedéseket okoz. Mindeközben a munkaképes korúak csaknem fele munkanélküli.

A közegészségügy alig létezik, Afganisztán egészségügyi teherbírása és fejlettsége alacsony. Nincs elég szakképzett egészségügyi dolgozó, védőfelszerelés, lélegeztetőgép, sem kórházi ágy. Az előrejelzések azt mutatják, hogy akár 100 ezren is belehalhatnak a COVID-19 járványba. A pandémia terjedését fokozza, hogy a Ramadán a kijárási tilalom ellenére megnövekedett számú társadalmi együttlétet eredményez, a hatóságoknak pedig nincs kellő kapacitása a járványügyi intézkedések betartatására.

Az afgán kormánynak a politikai krízis mellett az országot sújtó háborúval is szembe kell néznie, a Tálibán és az Amerikai Egyesült Államok között kötött megállapodás után a tálibok elsődleges célpontjuknak jelölték ki az afgán hadsereget és biztonsági erőket, így azok háborúja immár kétfrontúvá vált – harcolnak a tálibokkal, valamint a koronavírussal.

A belső béke lehetősége vélhetően egy időre elképzelhetetlen; az ellenőrizetlen határátlépések során számtalan terrorista léphette át a pakisztáni határt⁴⁰, a járvány pedig megakasztotta a

³⁹ AFGHANISTAN NEWS 2020b.

⁴⁰ Bizonyított a pakisztáni titkosszolgálat (ISI) szerepe egy március végi kabuli terrortámadásban. Az afgán Nemzeti Biztonsági Igazgatóság kiderítette, hogy Aslam Farooqi, az Iszlám Állam letartóztatott Khorasan tartományi vezetője szoros kapcsolatokat ápol pakisztáni székhellyel rendelkező és támogatott terrorista csoportokkal, például a Haqqani hálózattal. Farooqi beismerte, hogy kapcsolatban áll a regionális hírszerző ügynökségekkel, azaz az ISI-val. Farooqit több társával együtt tartóztatták le, köztük Aijaz Ahmad Ahangar kasmíri terroristával, fő toborzóval. Ahangart korábban az indiai biztonsági hatóságok már lecsukták terrorizmus vádjával, kiengedése után tért vissza Pakisztánba. Az ISI telepítette őt le az Afganisztánnal határos Pakhtunkhwa tartományba. AFGHANISTAN NEWS 2020c.

kormány és a tálibok közötti béketárgyalásokat, valamint fogolycseréket. A járvány tovább fokozhatja az instabilitást, növelve a gazdasági nehézségeket, a munkanélküliséget és a biztonsági fenyegetéseket. Valószínűsíthető, hogy a határlezárások enyhülésével nagy tömegek hagyják majd el Afganisztánt és keresnek menedéket Pakisztánban és Iránban⁴¹, vagy indulnak majd el Európa felé.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 24.HU (2020): *Koronavírus: Afganisztánban előbet az a nap, amikor össze sem tudják majd gyűjteni a holttesteket.* 2020.03.16. Forrás: <https://24.hu/kulfold/2020/03/16/koronavirus-afganisztan-iran-talibok-jarvany-katasztrofa/> (Megtekintve: 2020.04.16.)
- AA.COM (2020): *کمک‌های پزشکی سازمان بهداشت جهانی به افغانستان رسید*. Forrás: <https://bit.ly/3bE6mhr> (Megtekintve: 2020.05.12.)
- AFGHANISTAN NEWS (2020a): *Afghan teen girls try building ventilator from used car parts.* 2020.04.16. Forrás: <https://www.afghanistannews.net/news/264703938/afghan-teen-girls-try-building-ventilator-from-used-car-parts#> (Megtekintve: 2020.04.20.)
- AFGHANISTAN NEWS (2020b): *Taliban rejects afghan ceasefire offer during ramadan.* 2020.04.24. Forrás: <https://www.afghanistannews.net/news/264812375/taliban-rejects-afghan-cease-fire-offer-during-ramadan> (Megtekintve: 2020.04.26.)
- AFGHANISTAN NEWS (2020c): *ISI's strategies pushing Kashmiri terrorists for jihad.* 2020.04.25. Forrás: <https://www.afghanistannews.net/news/264823535/isi-strategies-pushing-kashmiri-terrorists-for-jihad> (Megtekintve: 2020.04.26.)
- AFGHANISTAN NEWS (2020d): *Pakistan to open border crossing with Afghanistan for 6 days for a week.* 2020.05.17. Forrás: <https://www.afghanistannews.net/news/265106003/pakistan-to-open-border-crossings-with-afghanistan-for-6-days-a-week> (Megtekintve: 2020.05.17.)
- ALJAZEERA (2019): *Afghanistan Who Controls What.* 2019.06.14. Forrás: <https://www.aljazeera.com/indepth/interactive/2016/08/afghanistan-controls-160823083528213.html> (Megtekintve: 2020.04.20.)
- ALJAZEERA (2020): *Alarm over large number of coronavirus cases among Afghan medics.* 2020.05.07. Forrás: <https://www.aljazeera.com/news/2020/05/alarm-large-number-coronavirus-cases-afghan-medics-200507165515729.html> (Megtekintve: 2020.05.10.)
- BBC (2020a): *Afghan conflict: US and Taliban sign deal to end 18-year war.* 2020.02.29. Forrás: <https://www.bbc.com/news/world-asia-51689443> (Megtekintve: 2020.04.19.)

⁴¹ Iránban és Pakisztánban több millió ember talált menedékre az elmúlt évtizedekben a folyamatos háborúk miatt.

- BBC (2020b): *Coronavirus The porous borders where the virus cannot be controlled*. 2020.04.09. Forrás: https://www.bbc.com/news/world-asia-52210479?int-link_from_url=https://www.bbc.com/news/topics/c8nq32jw5r5t/afghanistan&link_location=live-reporting-story (Megtekintve: 2020.04.17.)
- BBC (2020C): *ویروس کرونا؛ امارات ۵۰ هزار کیت تشخیص به افغانستان کمک کرد*. Forrás: <https://www.bbc.com/persian/afghanistan-51722346> (Megtekintve: 2020.04.27.)
- BORGENPROJECT (2017): *10 of the most common diseases in Afghanistan*. 2017.07.27. Forrás: <https://borgenproject.org/common-diseases-in-afghanistan/> (Megtekintve: 2020.04.20.)
- DW (2020): *Coronavirus: Though times ahead as Afghanistan struggles to manage pandemic*. 2020.04.22. Forrás: <https://www.dw.com/en/coronavirus-tough-times-ahead-as-afghanistan-struggles-to-manage-pandemic/a-53207173> (Megtekintve: 2020.04.28.)
- FOREIGN POLICY (2020): *As if Afghans Didn't Have Enough, Now Comes the Pandemic*. 2020.03.25. Forrás: <https://foreignpolicy.com/2020/03/25/afghanistan-coronavirus-pandemic-covid-herat/> (Megtekintve: 2020.04.16.)
- IMF (2020): *Policy Tracker Islamic Republic of Afghanistan*. 2020.04.17. Forrás: <https://www.imf.org/en/Topics/imf-and-covid19/Policy-Responses-to-COVID-19> (Megtekintve: 2020.04.20.)
- KHAAMA (2020): *NATO hands over equipment to Kabul Police to assist security, stop coronavirus spread*. 2020.04.26. Forrás: <https://www.khaama.com/nato-hands-over-equipment-to-kabul-police-to-assist-security-stop-coronavirus-spread-04725/> (Megtekintve: 2020.04.28.)
- KONZULI SZOLGÁLAT (2020): *Ázsia: Afganisztán*. Forrás: <https://konzuliszolgalat.kormany.hu/azsia> (Megtekintve: 2020.04.19.)
- LOGISTICS CAPACITY ASSESSMENT (2019): *Afghanistan Overview*. 2019.10.08. Forrás: <https://dlca.logcluster.org/plugins/viewsource/viewpagesrc.action?pageId=12359073> (Megtekintve: 2020.04.19.)
- REPORTERLY (2020): *EU Gives Afghanistan 117 Million Euros to Fight COVID-19*. 2020.04.12. Forrás: <http://reporterly.net/live/newsfeed/sunday-april-12-2020/eu-gives-afghanistan-117-million-euros-to-fight-covid-19/> (Megtekintve: 2020.05.12.)
- THE GUARDIAN (2020): *Ghani declared winner of Afghan election – but opponent rejects result*. 2020.02.18. Forrás: <https://www.theguardian.com/world/2020/feb/18/ashraf-ghani-wins-afghan-presidential-election> (Megtekintve: 2020.04.18.)

- THE WORLD BANK (2018): *Literacy rate, adult total (% of people ages 15 and above)*. Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/SE.ADT.LITR.ZS?locations=AF> (Megtekintve: 2020.05.10.)
- THE WORLD BANK (2020): *World Bank Fast-Tracks \$100 Million COVID-19 (Coronavirus) Support for Afghanistan*. 2020.04.02. Forrás: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/04/02/world-bank-fast-tracks-100-million-covid-19-support-for-afghanistan> (Megtekintve: 2020.04.20.)
- TRADING ECONOMICS (2019): *Afghanistan Unemployment Rate*. 2020.05.18. Forrás: <https://tradingeconomics.com/afghanistan/unemployment-rate>
- TRT (2020): 2020.03.25 کمک 15 میلیون دالری آمریکا برای مقابله با کرونا در افغانستان. Forrás: <https://www.trt.net.tr/dari/dny/2020/03/25/khmkh-15-mylywn-dlry-amrykh-bry-mqblh-b-khrwn-dr-fgnstn-1384361> (Megtekintve: 2020.05.10.)
- TWITTER (2020): RTA World: *Afghans rush through the Torkeham crossing on the second day of opening*. 2020.04.07. Forrás: <https://twitter.com/rtaworld/status/1247435333672804354> (Megtekintve: 2020.04.18.)
- UNICEF (2020): *Malnutrition: Afghanistan's silent emergency*. Forrás: <https://www.unicef.org/afghanistan/nutrition> (Megtekintve: 2020.04.19.)
- VOANEWS (2020): *Lack of Coronavirus Protective Gear Raises Concern Among Afghan Police*. 2020.04.13. Forrás: <https://www.voanews.com/episode/lack-coronavirus-protective-gear-raises-concern-among-afghan-police-4255931> (Megtekintve: 2020.04.20.)
- WORLDBANK (2020): *GDP per capita (current US\$) Afghanistan*. Forrás: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=AF> (Megtekintve: 2020.04.20.)
- WORLDOMETERS (2020): *Afghanistan Coronavirus Cases and Deaths*. Forrás: <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/afghanistan/> (Megtekintve: 2020.04.20.)

HORIZONT

A Migrációkutató Intézet elektronikus kiadványsorozata

Kiadó: **Migrációkutató Intézet**

Szerkesztés és tördelés: Kóczán András, Tóth Klaudia

Lektorálta: Janik Szabolcs

A borítókép forrása: The New Humanitarian

<https://www.thenewhumanitarian.org/opinion/first-person/2020/04/02/international-aid-worker-coronavirus-dilemma>

A kiadó elérhetősége: H-1518 Budapest, Pf. 155

Tel.: +36 1 372 0191

E-mail: info@migraciokutato.hu

Az elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Migrációkutató Intézet álláspontjának.

© Kovács Blanka, 2020

© Migrációkutató Intézet, 2020

ISSN 2677-1780